

Για έναν στοιχειωδώς εγγράμματο αναγνώστη των αρχαίων, έστω από μετάφραση τραγικών κειμένων, αλλά και για κάθε, έστω μέσω βιντυπαίντια, πληροφορημένο μαθητή λυκείου, ο Σοφοκλής υπήρξε ο θεολογικότερος από τους τρεις τραγικούς και ίσως ο συντηρητικότερος. Οι άλλοι δύο πέθαναν στην εξορία, ενώ ο ευπατρίδης Σοφοκλής αναπαύοταν στις δάφνες του αποδεχόμενος ακόμη και τις δημοκρατικές παρεκκλίσεις της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Εξάλλου, πιθανολογείται σοβαρά πως υπήρξε ένας από τους ηγέτες της πραξικοπηματικής μεταπολίτευσης του 411 π.Χ. Ο Σοφοκλής όχι μόνο πιστεύει, εξάλλου στα γεράματά του ήταν ιερέας οικογενειακής σχέτας θρησκευτικής, αλλά πιστεύει και στους αμφίσημους για τους άλλους τραγικούς και τους σοφιστές χρησμούς. Απόδειξη πως στα μεγάλα έργα του, από την «Αντιγόνη» έως τον «Κολωνό», δεν υπάρχει επιφάνεια θεού αλλά μόνο χρησμού, που κι αυτούς αμφισβητούν οι ήρωες, επαληθεύονται και τον κατατροπώνουν. Πριν από χρόνια, στο πάλαι ποτέ ένδοξο Φεστιβάλ Αθηνών, είχε έρθει στο Ηρώδειο ένας έξοχος γερμανικός θίασος που παρουσίασε έναν άκρως προτεσταντικό Οιδίποδα. Ο Χορός έβριζε κουνώντας το δάχτυλο στους θεούς, όπως τώρα καλή ώρα στον Οιδίποδα του Γκραουζίνις ο Χορός στο χορικό της παρόδου κοιτάει συνεχώς τον ουρανό ικετεύοντας και ο ουρανός, λες και είναι φίλος του Μπέργκμαν, απαντά με «Σιωπή». Εξάλλου η λέξη «σιωπή» τονίστηκε και προστέθηκε στη μετάφραση του Βολανάκη.

Ο Τσέζαρις Γκραουζίνις σχεδίασε και εκτέλεσε μια θαυμάσια σε οργάνωση, αισθητική και λειτουργία παράσταση παραπέμποντας στην αρχαία διδασκαλία των τριών ανδρών υποκριτών.

Άρα κατέφυγε στην αρχαιολογία της παράδοσης και την προίκισε με το οπλοστάσιο της βόρειας προτεσταντικής ηθικής, της αμφισβήτησης και της αμφιβολίας. Ερμήνευσε τον Οιδίποδα τύραννο με την αισθητική του εξπρεσιονισμού ως φόρμα και την ποιητική ηθική του Κόφμανσταλ.

Παράσταση με γωνίες και αιχμές χωρίς τη νηφάλια σοφόκλεια αισθητική της αττικής μέλισσας. Ομολογώ πως τον βοήθησε και η μετάφραση του Μίνωα Βολανάκη, μια έξοχη γραφή πάνω στη γραφή του Σοφοκλή. Ο Βολανάκης, φύση ποιητική, παράπλεε το κείμενο και έκανε ασκήσεις ασκήσεις επιδεικτικές αλλά και δεξιοτεχνικές γύρω από το κείμενο.

Αναλυτική συναισθηματική εκφραστική ανάπλαση – ο Γκραουζίνις είναι επαγγελματίας του θεάτρου που έχει άποψη για ό,τι ανεβάζει και πρόγραμμα με πυρήνα στοχασμού ελεγμένο στα καθέκαστα. Δεν είναι γυρολόγος, προχειρολόγος και μεταπράτης, όσο κι αν διαφωνεί κανείς μαζί του. Μέγα πάντως μάθημα για τους τυχαρπαστους που τα τελευταία χρόνια λυμαίνονται το αρχαίο δράμα «ανίδειοι και μοιραίοι».

Κατορθώνει να συνδυάζει τις δύο μεγάλες ρωσικές παραδόσεις της ερμηνείας, στα επεισόδια ακολουθεί τη μέθοδο του Στανισλάβσκι και στα χορικά είναι οπαδός των φορμαλιστών, του Βαχτάγκωφ κ.τ.λ. Τα ξανάδαμε αυτά και στη «Μήδεια» του Βασίλιεφ αλλά και στη «Μήδεια» του Λιβαθινού.

Προτάσεις αδιέξοδες νομίζω, αλλά γόνιμες και ευπρόσδεκτες.

Ο Γκραουζίνις διαχειρίστηκε έξοχα τους τρεις ταλαντούχους ηθοποιούς που διέθετε με πιο ευπροσάρμοστους τον Μαρκουλάκη και τον Σαπουντζή. Έπαιξαν τον δευτεραγωνιστή και τον τριταγωνιστή με κύρος, λιτότητα και μέτρο. Ο Χειλάκης έχει θαυμάσια προσόντα, κίνηση και ώριμη φωνή. Λείπει ακόμη νομίζω ο εσωτερικός κραδασμός, το κείμενο ξεκινάει από το μυαλό, φτάνει στα χείλη αλλά δεν διυλίζεται στα σπλάχνα και την καρδιά. Είναι πλασμένος για το είδος.

Σκηνικά, μουσική και φωτισμός άκρως εξπρεσιονιστικά, σχεδόν μπρεχτικά.